

Dato: 7. juni 2017
Saksnummer: 27/17
Til: Styret
Møtedato: 19. juni 2017
Saksbehandler: Jan Erik Tønnessen

Cultiva Express Junior– Skapende Barn år 2

Skapende Barn er et prosjekt i samarbeid med UIA og Kristiansand kommune som har fokus på tidlig innsats via bruk av kunst, kultur og kreativitet for risikoutsatte barn.

Prosjektperioden er totalt 4 år, og hvor det første halve året (siste halvdel 2016) har vært avsatt til forarbeid, utvikling av opplegg, etablering av samarbeidsarenaer og nettverksbygging.

Våren 2017 har det deretter vært gjennomført et pilotprosjekt i til sammen 6 barnehager i Kristiansand hvor hver gruppe har bestått av 8 barn i alderen 3-4 år. Erfaringene fra pilotprosjektet er svært gode. Dette inkluderer tilbakemeldinger fra både barnehage, kommune og resultatene barna selv viser. Se for øvrig vedlagte statusrapport.

Prosjektet er i tråd med den vedtatte strategien for Cultiva.

Administrasjonen anbefaler således å videreføre prosjektet også i år 2.

Forslag til vedtak:

- 1) Det bevilges kr 1 700 000,- til aktiviteter i år 2 (30.6.17 – 30.6.18).
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å videreføre samarbeidsavtalen.
- 3) En eventuell videre medvirkning vil være betinget av fortsatt lokal deltakelse og utviklingen av prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

Erling Valvik
Administrerende direktør

Vedlegg:	Trykte vedlegg:	Statusrapport med budsjett Saksfremlegg 21/16 - 23. mai 2016
	Utrykte vedlegg:	Ingen

Cultiva Ekspress Junior: Skapende Barn År I – 2017/ 2018

I Skapende Barn prosjektet tilbyr kunstpedagoger fra UIA, Torstein Andersen (musikk og litteratur), Elin Nygård (musikk og litteratur) og Anna Berthelsen (visuell kunst) et inkluderende kulturtiltak for barnehagene i Kristiansand kommune. Hensikten er at alle barn skal oppleve tilhørighet og sosialiseres inn i barnegruppa. Dette skal motvirke utenforskap og fremme sosial deltagelse for alle barn generelt, og risikoutsatte barn spesielt.

Prosjektet har vært aktivt i ett år og bør videreføres for at flere barnehagebarn skal kunne motta et tilsvarende tilbud. På sikt kan sannsynligvis alle barnehager i Kristiansand kommune jobbe med tilsvarende kulturelle tiltak, men dette krever at vi finner gode løsninger for opplæring og at vi undersøker hvordan kunnskapen kan overføres fra kunstpedagogene til barnehagelærerne i de respektive barnehagene.

I løpet av våren 2017 har seks barnehager – valgt ut i samarbeid med Kristiansand kommune hatt besøk én gang i uken i en periode på tre måneder. Hver gruppe består av om lag åtte barn pr barnehage, hvor i overkant av halvparten inngår i definisjonen risikoutsatte barn. Her har hver enkelt barnehage bidratt med utvelgelsen av barn. Resten av barna er et tilfeldig utvalg, grunnlagt i tanken om at dynamikken i gruppen også skal være med å styrke de risikoutsatte barna i fellesskapet i barnehagen.

Torstein og Elin har utviklet et opplegg med utvalgt litteratur, sanger, instrumenter og gruppesamvær som de har gjennomført skjønnstomt i hver gruppe. Erfaringene har vært svært gode. En ansatt i hver barnehage har vært med gruppen som en voksenperson barna kjenner og har tillit til. På dette punktet tilsier erfaringen at man må stille større krav til barnehagen om hvem dette skal være. Hvis barnehagen skal ha et utbytte av å følge opplegget for på sikt å kunne øke den kunstfaglige innsatsen i egen drift, så bør dette være noen med pedagogisk eller kunstfaglig kompetanse.

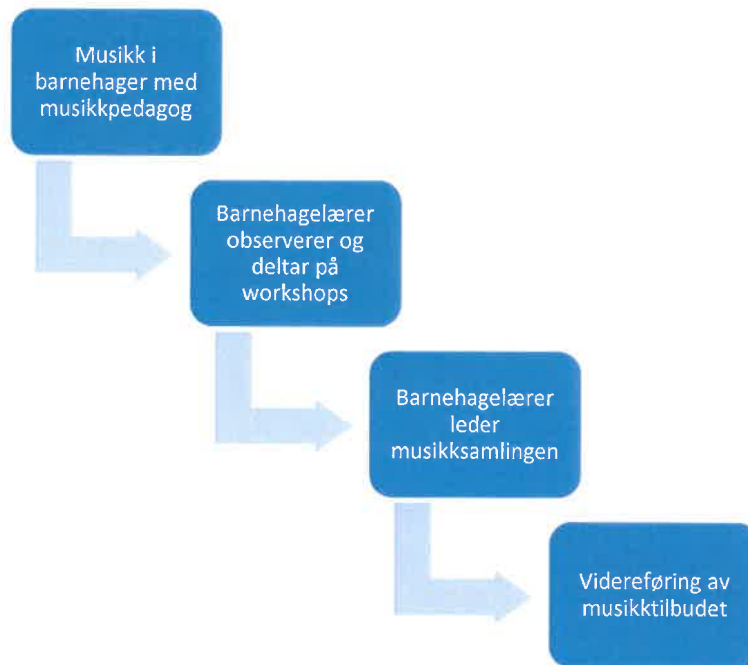
Etter endt periode med Torstein og Elin har barna gått inn i et opplegg med Anna Berthelsen over vedrørende visuelle uttrykk i hennes studio på Odderøya i perioden april-mai. Barna har blitt fraktet med taxi til hennes studio og de har arbeid med elementet vann, form og farge. I forkant av Annas periode ble det overført verdifulle erfaringer fra Torstein og Elin angående hva man kunne forvente av barna i stamina, deres forhold til systemer – og ikke minst deres utbytte av prosess like mye som resultat. Siste gruppe var hos Anna 19.mai 2017.

Det kommende året videreføres opplegget med seks barnehager pr halvår – totalt 12 i løpet av året. Gjennom erfaringen fra piloten legges det større vekt på at det er barnehagepedagoger fra barnehagene som skal følge barna i gruppene. Disse får frikjøp slik at de kan delta i et todagsseminar for å bli godt kjent med metodikk, grunnideer og materialet som brukes i gruppene. Dermed står de bedre rustet til å ta med seg Skapende Barn videre i sine respektive barnehager til videre oppfølging av nye barn. I de følgende 3 årene kan opp til 42 barnehager (inkludert piloten) fått del i prosjektet. Det blir i perioden arbeidet aktivt for å se om dette er en modell som kan implementeres direkte i barnehagene, parallellt ser vi på om det finnes alternative modeller som kan sikre barna et kvalitetssikret kreativt og kunstfaglig tilbud.

Dette parallelle løpet blir også gjenstang for prosjektets følgeforskning ved Lise Lotte Ågedal som har en phd i musikkterapi og er ansatt ved UiA.

Følgeforskning

Fremdriftsplan for følgeforskning Cultiva

Musikk i barnehager med musikkpedagog

Musikkpedagogene Torstein og Elin gjennomfører musikksamlinger i et halvt år per barnehage. Målet med disse samlingene er å styrke det sosiale samholdet mellom barna i barnehagen. Hyppigheten på besøkene er satt til 1 gang per uke, og musikkpedagogene kan ha musikkstunder i 6 barnehager per uke med en varighet over et halvt år.

Deretter besøker barna Anna Berthelsens studio på Odderøya fire ganger i økter av fire timer for å få kjennskap til virkemidler og lek innen visuell kunst. I piloten har tema for disse samlingene vært vann.

Barnehagelærer observerer og deltar på workshops

Målet er at motiverte barnehagelærere deltar på musikksamlingene og verkstedene hos Anna og observerer i samhandling med barna. Hvilke sanger og metoder bruker de, hvordan gjennomføres disse, og hvilke teknikker bruker pedagogene for å inkludere alle barna? Barnehagelærerne skal med andre ord lære å gjennomføre musikksamlingen og kunstverkstedene, slik at tiltaket kan fortsette i den enkelte barnehage. For at dette skal kunne gjennomføres må hver barnehage forplikte seg til å dedikere to pedagoger til prosjektet. Det betyr at to engasjerte pedagoger fra hver barnehage skal delta på musikksamlingene og på workshops. Disse workshopene vil bli ledet av Elin, Torstein og Anna hvor målet blir å gå mer i dybden på hvordan vi skal jobbe med barna. Det ligger en ressursorientert filosofi til grunn for studien, hvor hensikten er å fokusere på barnas sterke sider og barnas interesser for å fremme selvtillit og ønske om musikalsk (og sosial) deltagelse. Hvordan dette gjennomføres i praksis må læres gjennom diskusjon, felles refleksjon og praktisk utprøving.

Barnehagelærer leder musikkamlingen

Etter 2,5 måneder med observasjon og deltagelse på workshops skal barnehagelæreren gradvis lede deler av musikkamlingen. Dette blir gjennomført i samråd med musikkpedagogen hvor barnehagelæreren får veiledning underveis. I praksis betyr dette at den enkelte barnehagelærer skal gjennomføre en sang i musikkamlingen selvstendig etter 2,5 måneder, deretter to sanger selvstendig etter 3 måneder, til hele samlingen gjennomføres selvstendig etter 5 måneder. Det er nødvendig at Torstein, Elin og Anna veileder barnehagelærerne underveis for å optimalisere læringsutbyttet.

Videreføring av musikktilbudet

Følgforskningen går ut på å undersøke i hvilken grad pedagogen klarer å fortsette med dette arbeidet selvstendig. Hvordan har overføringsverdien av prosjektet vært? Har opplæringen vært tilstrekkelig?

Kristiansand kommune og Cultiva har en målsetting om at dette musikktilbudet på sikt skal kunne tilbys / gjennomføres 70 barnehager. Det krever at mange motiverte barnehagelærere deltar i prosjektet, samt at opplæringen er god nok til at pedagogene viderefører musikkstundene på en god måte.

Dersom prosjektets gjennomføres over 3 år, vil omtrentlig 36 barnehager motta tilbudet. Dersom det viser seg at opplæringen er tilstrekkelig betyr det at 36 barnehager vil ha et inkluderende musikktiltak ledet av personalet i de respektive barnehagene.

Skapende Barn videre

Fluks og Fakultet for kunstfag ser frem til å arbeide videre med Skapende Barn, som er et svært givende, nært og kvalitativt prosjekt. Vi håper at prosjektet kan gagne barn i en tidlig fase, både dem som defineres innenfor gruppen risikoutsatte barn, og de øvrige barna som blir inkludert i prosjektet. I hver gruppe er det om lag halvt om halvt med barn fra den første gruppen. Det vil si at gjennom denne fireårige prosjektperioden får så mange som 150 risikoutsatte barn et kunstfaglig tilbud på et tidlig stadie, som de ikke ville mottatt innenfor ordinær barnehagedrift. Dette er et godt tall i betraktning av de jevne levevilkårene det norske samfunnet.

CEJ - Skapende barn 2017 - 2020 2 x 6 barnehager, høst og vår, 8 barn pr gruppe

Antall

År II: 2018-2019

År III: 2019-2020

Utgifter	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020	
Lønn / honorar				
Lønn	Torstein Andersen Elin Nygaard Fluks - Senter for ung kunst og kultur - prosjektledelse og utvikl. Lise Lotte Ågedal - følgeforskning Fakultet for kunstfag - ledelse i styringsgruppe med mer Kristiansand kommune, faglig oppfølging, styringsgruppe med mer Anna Berthelsen - konsept, forb, 2 t pr ws - tot. 48 besøk, seminar bh pedagoger Anna Berthelsen - ws m barna: 12 grupper - 4 t x 4 grng pr gr	438 000 292 000 125 000 82 000 20 000 20 000 120 000 106 000	438 000 292 000 125 000 82 000 20 000 20 000 120 000 106 000	438 000 292 000 125 000 82 000 20 000 20 000 120 000 106 000
Honorar				
SUM		1 203 000	1 203 000	

Materialer	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020
Materialer ungene			
Torstein og Elin - utstyr	Annas verksted - 96 barn (12 grupper á 8 barn)	48 000	48 000
Barnehagene	Instrumenter, hånd-dukker, trykksaker med mer div - materiell til barna - 12 barnehager	50 000 6 000	50 000 6 000
SUM		104 000	104 000

Reise / Transport	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020
Transport			
Transport	Torstein og Elin - ukentlig til reise til barnehager ungene til Anna - Odderøya, buss/ drosje	20 000 28 800	20 000 28 800
SUM		48 800	48 800

Andre kostnader	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020
Møtekostnader			
ID- kostnader			
Implementering i barnehager			
Dokumentasjon			
Utviklingsmidler			
Indeksjustering			
SUM		400 000	470 934

Totale Utgifter	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020
Totale Utgifter		1 755 800	1 826 734

Inntekter	2017 - 2020	2018-2019	2019-2020
Cultiva			
UJA og Krs kommune - egenandel		-1 740 000	-1 780 000
Faglig oppfølging, og ledelse med mer		-55 800	-46 734
SUM Finansiering		-1 795 800	-1 826 734
Balanse		0	0

Merknad: Skapende Barn blir gjennom fire år implementert i opp til 42 barnehager (inkludert pilot)

Dato: 13. mai 2016
Saksnummer: 21/16
Arkivkode:
Til: Styret
Møtedato: 23. mai 2016
Saksbehandler: Erling Valvik

Tidlig innsats

Sammendrag:

Styret i Cultiva har anmodet om å få en sak som har fokus på tidlig innsats for barn som lever i utsatte familier.

Vedlagt følger en prosjektbeskrivelse som er utviklet mellom ansatte på UiA og kommunen. Prosjektbeskrivelsen gir en fyldig beskrivelse av tenkingen bak prosjektet.

Dette kan bli et av de mest betydningsfulle prosjektene for barn som lever i utsatte familier. Intensjonen er å få dette integrert i alle private og offentlige barnehager i Kristiansand. Da snakker vi om at vi vil nå alle aktuelle barn med dette tiltaket.

Dette er i tråd med den vedtatte strategien for Cultiva:

«Hovedsatsing: Barn og unge

Tiltak og prosjekter som i særlig grad vil styrke barn og unges livssituasjon gjennom å fremme deres kreativitet, kulturelle deltakelse, opplevelse og utvikling. En andel av midlene skal særlig brukes til å løfte de grupper barn og unge som har de største levekårsproblemene.»

Vi har utfordret Fakultet for kunstfag ved UiA å ta det inn i deres «Cultiva Ekspress Junior» portefølje.

Det startes opp som en pilot 1. august 2016 og avsluttes juni 2017. Det første halve året brukes til å forberede prosjektet. Intensjonen er at det går videre til et 3-årig hovedprosjekt.

Det er videre forutsatt- om vi lykkes- at dette tas ut i stor skala etter hvert og at denne aktiviteten blir integrert i den ordinære driften både i private og offentlige barnehager.

Det arbeides med å utarbeide et budsjett på UiA som vil bli framlagt i styremøte. Det forventes en årlig kostnad på 1,3-1,5 MNOK

Forslag til vedtak:

- 1) Cultiva er innstilt på å inngå et 4-årig samarbeidsprosjekt med UiA for realisering av prosjektet tidlig innsats.
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å fremforhandle en samarbeidsavtale for prosjektet.
- 3) Det bevilges inntil 1,5 MNOK første året.
- 4) En eventuell videre medvirkning vil være betinget av utviklingen av prosjektet, realismen i langsiktige planer for fremtidig finansiering og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

Erling Valvik
Adm.dir.

Vedlegg:

Trykte vedlegg: Prosjektbeskrivelse UiA 16. april 2016

Utrykte vedlegg: Ingen

UiA, 16 april 2016

Prosjektbeskrivelse

Prosjekttittel:

Tidlig innsats - bruk av kunst, kultur og kreativitet med barnehagebarn i 3-4 års alderen.
Hovedfokus – barn som lever i utsatte familier.

Et pilotprosjekt som igangsettes 1 august og avsluttes juni 2017. Det første halve året brukes til forarbeid, utvikle opplegg, etablere samarbeidsarenaer, nettverksbygging. Arbeide i barnehager fra 1 januar 2017. Vi ser for oss et prosjekt som strekker seg over minimum 3 år. Mulighet for forlengelse.

Oppdragsgiver: Cultiva.

Oppdragstakere: Torstein Andersen (60%). Universitetslektor i musikk, Fakultet for kunsthøgskolen ved UiA. Elin Nygård (40%), lærer på barnetrinnet (1 klasse) ved Prestehøgskolen skole.

Referansegrupper (forslag): Tre barnehagelærere (en pedagogisk leder) fra ulike barnehager, Marianne Godtfredsen, fagleder ved Pedagogisk støtteenhet for barnehager, Oppvekstsektoren i Kr. sand kommune.

Prosjektets formål og problembeskrivelse:

I Kristiansands barnehager er det en del barn som vokser opp i utsatte familier. Flere av disse barna har utfordringer knyttet til språklige og sosiale ferdigheter.

Professor i økonomi, James Heckman skriver om den såkalte "multiplikatoreffekten", at det er viktig å sette inn ressurser allerede i tidlig barnehagealder hvis man skal få til en retningsforandring i barns liv. Både forskning og våre egne erfaringer i musikkpedagogisk arbeid med barn, viser at tilrettelagt bruk av musiske aktiviteter (sang, spill, bevegelse) samt litteraturformidling og forming, kan gi utviklingsmuligheter innenfor områder som språkutvikling og sosiale ferdigheter.

Even Ruud, "musikkterapiens far" i Norge, understreker særlig musikkens potensiale som et verktøy for å styrke språkutvikling, selvfølelse og sosiale relasjoner (Even Ruud: Musikk som kommunikasjon og samhandling, Solum forlag). Nora Kullseth viser til ulike forskningsprosjekter med barnehagebarn som forteller at forsøksgruppene som engasjeres i musikkaktiviteter en gang i uka i fire måneder, scorer markant høyere når det gjelder bevissthet og våkenhet for lydene i språket. Barna blir i "god form" lydlig sett, - mer mottakelige for bedre å ta imot og behandle språklyder (auditory fitness). (Nora Kullseth: Musikk og andrespråk-norsk tilegnelse for små barn med et annet morsmål. Universitetsforlaget).

Vårt mål med dette prosjektet er ved hjelp av kunst, kultur og kreativitet å bidra til å styrke barns språklige og sosiale ferdigheter. Prosjektets mål er ved hjelp av tidlig innsats fra 3- 4 års alderen å oppnå et høynet funksjonsnivå, språklig og relasjonelt som kan bidra til å bryte den sosiale arven. Gode språk- og sosiale ferdigheter er nøkkelen til vennskap, fellesskap, kunnskap, demokrati, skole, utdanning og arbeid.

Det er godt dokumentert at foreldrenes utdanningsnivå, inntektstnivå, helse og bruk av offentlige støtteordninger overføres mellom generasjoner. Statistisk sentralbyrå fant i en studie i 2009 at barn som bodde i husholdninger hvor det var økonomiske problemer under oppveksten i stor grad også har det som voksne.

I følge Utdanningsdirektoratet viser forskning (Trøndelag forskning og utvikling, 2014) på rammeplanens fagområde "Kunst, kultur og kreativitet" at dette er et felt som ikke har høy prioritet i arbeidet i barnehagen. Forskning viser videre at barn fra utsatte familier i liten grad deltar i denne type aktiviteter på fritiden. Dette blir dessverre ofte en sosial arv som er vanskelig å bryte. Hvis en del av disse barna heller ikke møter dette fagområdet i stor grad i barnehagen, vil sannsynligheten være lav for at barnet selv mestrer å få tilgang til et viktig felt for livsutfoldelse og mestring der og da og i fremtiden.

Målet er at alle barn i Kristiansand skal få de beste rammebetingelser for livsutfoldelse og at man skaper den beste rammen for alle barns oppvekst. Dette prosjektet har som mål å arbeide systematisk med kunst, kultur og kreativitet i barnehager for å bidra til utvikling av:

- følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter over kunst, kultur og estetikk
- å styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk
- å ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- evne til å bearbeide og kommunisere sine uttrykk og gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet
- elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne uttrykke seg estetisk visuelt i språk, musikk, sang, dans og drama.
- En opplevelse av at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse (Rammeplan for barnehager 2006)

Dette vil være viktige elementer i arbeidet mot å nå et mål om Kristiansand som barnas by for alle barn, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger.

Hovedtiltak

A) Bruk av "samlingsstunder" i barnehager.

Gjennom samarbeid med styrer/avdelingsleder organiseres barnegrupper med ca. 8 barn. I følge Nora Kullseths forskning skårer forsøksgrupper (barnehagebarn) høyere på evne til å ta i mot og behandle språklyder når de engasjeres i musikkaktiviteter en gang i uka over fire måneder. Vi vil derfor legge opp til en slik frekvens av samlinger.

Blant 3-åringene i disse gruppene vil det være nødvendig at et flertall har gode ferdigheter, da de vil kunne fungere som rollemodeller når man jobber målrettet med å stimulere språklig- og sosial utvikling. Et godt klima for læring skapes hvis barnegruppen består av mangfold.

Arbeidet med språkutvikling vil basere seg på barnehagens Rammeplan og den enkelte barnehages arbeid innen disse områdene.

Bruk av **musikkaktiviteter** som sang, spill, rim og regler, er verktøy for å få til en allsidig utvikling hos et barn, særlig språklig-, motorisk- og sosialt. Nevnte Even Ruud presiserer blant annet at tilrettelagte musiske aktiviteter ofte er svært effektive for å iverksette vekstprosesser som fører barnet inn i en god språklig- og sosial utvikling.

B)

Det viser seg dessverre at mange barn aldri blir lest for. Bruk av **litteratur** vil være en viktig del av disse "samlingsstundene". Det å bli lest for er viktig for utviklingen av språket. Ved å stille reflekterende spørsmål, underveis og etter høytlesning, utvikles evner som empati, man lærer å kjenne på andres følelser, tilgang til nye temaer, utvikle "indre bilder", utvikle ordforråd og begrep og gi lik tilgang til nye tekster. Viktig at barn lærer å bli glad i bøker allerede fra dag en i barnehagen.

C)

Formingsaktiviteter (3-4 ganger per semester) hos kunstner Anna Berthelsen i verkstedet på Odderøya.

Kunst og kultur skal være en del av barns liv fra de er helt små. Kultur er en underliggende kraft til danning, finne seg selv og fellesskapsfølelse. Å uttrykke seg via formingsaktiviteter er en annen måte å uttrykke seg på enn gjennom språket. Vi har tro på at dette kan egne seg svært bra, ikke minst knyttet til barn som vokser opp i utsatte familier og som ofte får lite tilgang og erfaringer med denne type aktiviteter.

Anna Berthelsen er kunstner som tidligere har vært sponset av *Cultiva* med sitt formingsprosjekt "*Slow bridge*" med barn. Besøk i hennes verksted på Odderøya vil kunne gi barna estetiske opplevelser og gi muligheter for å uttrykke seg på en annen måte enn via det talte språk.

Med bakgrunn i våre erfaringer og kompetanse innen kunst, kultur og kreativitet, vil det tilføres en kvalitet som styrker barnehagens arbeid med å utvikle relasjonelle- og språklige ferdigheter med et særskilt fokus på barn som vokser opp i utsatte familier.

Torstein Andersen har nærmere 40 års arbeid med studenter i barnehage- lærerutdanningen. Han er også utdannet musikkterapeut. Elin Nygård har 18 års erfaring som lærer på barnetrinnet ved henholdsvis Hånes - og Presteheia skole. Hun har videreutdanning i norsk, musikk og drama.

Anna Berthelsen er billedkunstner og pedagog, og har lang erfaring med tilrettelagte formingsaktiviteter for barn.

Evaluering og strategi for å utvikle varig virkninger

For at dette prosjektet skal få langsiktige resultater, tenker vi det er viktig med involvering, kursing og veiledning av ansatte. Kompetanseheving av ansatte vil kunne ha betydning for at effekten av et slikt arbeid skal ha varighet og kunne bringes videre.

Som en del av den løpende prosessen vil evaluering via bruk av logg og samtaler med ansatte være metoden for å høste erfaringer og eventuelt justere kursen underveis.

Vi tenker oss å invitere en ansatt fra hver barnehage som er involvert, til to halvårlige kurs (fire i året, enten dagtid eller som kveldskurs påpersonalmøter). Deltakerne får i oppgave å prøve ut aktiviteter i barnehagene de arbeider i. Disse kursdeltakerne kan igjen bringe videre aktivitetene til andre ansatte.

Forskning

Forskningsdelen av prosjektet tenker vi oss slik:

A) **En kvantitativ del** i form av observasjon av barna i gruppen. En pedagogisk ansatt involveres til å beskrive adferdsforandringer hos de engasjerte barna.

B) **En kvalitativ del** (case study) der en ansatt, i samarbeid med oss, får et særskilt ansvar for å observere et eller to barn gjennom prosjektperioden.

Budsjett (Se vedlegg)

Torstein Andersen
Elin Nygård